

Molí del Puig

Gisclareny

Ubicació

Comarca: Berguedà
Lloc/Adreça: Al costat del riu Bastareny just passat el pont homònim del puig.
Emplaçament A la dreta del Bastareny. Pista de Bagà a Font de l'Adou PK. 4,5 passat el veïnat de l'Hostalet.
Alçada: 901

Coordenades:

Latitud: 42.26871
Longitud: 1.81246
UTM Est (X): 402065
UTM Nord (Y): 4680294

Classificació

Número de fitxa 08093 - 24
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Obra civil
Estil / època: Medieval Popular
Segle XIV-XIX
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: Ha perdut la coberta i se n'ha esfondrat la paret nord. L'àmbit de l'antic molí està ple de bardisses i vegetació, característica que fa evident la seva difícil identificació dels seus elements principals.

Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08092A009000210000YS

Fitxes associades:

[Molí de Cal Cerdanyola](#)

Autoria de la fitxa Pere Cascante i Torrella
Data de registre de la fitxa: ds., 30/11/2019 - 01:00

Descripció

Antic molí fariner del Puig, mal anomenat del "forat" com a confusió del molí de Cal Cerdanyola (fitxa 11) que es situa al costat del torrent homònim. El conjunt hidràulic del molí del Puig es compon del casal moliner amb restes de la sala de moles, els carcavans, el cup i restes de la casa. A banda hi ha altres construccions com ara la pallissa i l'era completament embeguts per la ruïna i la vegetació que fa difícil identificar els elements que corresponen a cada edifici. El casal moliner, de planta quadrada està compost per una planta baixa, un primer pis i unes golfes amb teulada a dues vessants de teula àrab i amb el carener perpendicular a la façana principal orientada a migdia. Interiorment els forjats, avui desapareguts eren de fusta damunt de grossos cavalls i l'aparell dels seus murs és en fàbrica de maçoneria i reble a la planta baixa a base de carreus de pedra mal treballats i escairats, units amb argamassa de calç i col·locats en filades més aviat irregulars. Les cantonades són en pedra picada i la part superior és de tàpia. En quant a distribució de les obertures hi ha un predomini del massís respecte el buit destacant-ne una porta i finestra amb bastiments de fusta a la façana sud i dues finestres, també allindades i coronades per un arc rebaixat de lloses disposades a "sardinell" a l'alçada de la planta baixa de la façana est de damunt del riu. En cal destacar la presència d'un arc de descàrrega situat a la planta semi soterrada, ocupada pels carcavans i als que no hi hem pogut tenir accés. Segons una imatge del Centre excursionista de Catalunya a sota d'aquest arc hi havia la sortida dels carcavans, avui paredada per un mur de maçoneria i del que s'hi endevinen algunes dovelles que intueixen la seva situació. La façana nord amb comunicació amb l'era ha desaparegut completament i ha deixat únicament com a testimoni les empremtes de la porta. La darrera façana o oest és completament cega ja que hi té adossat el pou del cup del molí de planta quadrada i amb una caiguda d'uns 3 metres. Interiorment ha perdut completament la maquinària de l'antic molí i tant s'hi es pot endevinar l'emplaçament d'on hi hauria hagut "l'arbre" o eix vertical del molí així com la sortida de les aigües o "pany" per a fer moure les moles.

Observacions:

Edifici que malgrat el seu avançat estat de ruïna, encara en podem observar la disposició de molí de cup o del tipus 3 segons Jordi Bolós i Josep Nuet. Per la disposició de les parets del casal moliner, interpretem que hauria estat cobert amb teulada a dues vessants i el carcavà hauria estat cobert amb una volta de canó de tipus rebaixat. Es conserva en molt mal estat. Imatges antigues conservades al fons fotogràfic del Centre excursionista de Catalunya i atribuïdes a Cèsar August Torres (AFCEC- EMC- X- 3142) de 1890 mostra el molí en funcionament i habitat. Una altre imatge del mateix fons i atribuïda a Lluís Estassen i datada de 1913 (AFCEC- ESTASEN-X-8038) mostra el mateix molí des de sota el pont (fitxa 75) en funcionament i amb la sortida dels dos carcavans coberts mitjançant un arc rebaixat de còdols de riu i un tercer a la part nord corresponent a un afegit. Amb aquesta imatge podem arribar a interpretar que aquest molí inicialment tenia dos carcavans i amb el temps se n'hi va afegir un tercer.

Història

El molí del Puig ens surt documentat per primera vegada el segle XIV. Malgrat que el lloc del Puig sigui esmentat el 973 a través de les donacions del monestir de Sant Llorenç en que cita el terme del Puig "apennico ipso Puio", el molí com a tal apareix esmentat a mitjans del segle XIII en concret el 1257 quant es fa referència d'un moïni fariner situat a prop del Puig. De fet i ja hem citat en una altre fitxa (fitxa 11) queda aclarir el dubte si aquest molí correspon amb el molí del Puig o el que hi havia al veïnat de l'Hostalet. El molí propiament dit malgrat no surti esmentat en els documents d'època medieval, creiem que té el seu origen és a mitjans del segle XIV, però és sobretot al llarg dels segle XVI i XVII quant apareix més

documentat com a propietat de la finca del Puig posseïda per la família dels Bober. Tant és així que al segle XVII en les diverses mencions que fan del lloc del Puig hi esmenten entre 4 i 5 focs (4 i 5 famílies). El cens de Floridablanca datat de 1787 hi situa un total de 69 habitants al terme del Puig que incloïa els veïnats de l'Hostalet, de la torre, del Puig i Monnell. Al cadastre de 1776 torna a ser esmentat, El cens 1863 al molí del puig hi havia 4 persones majors de 15 anys, la seva propietaria era Rosa Cunill i pagaven 30 rals de contribució urbana. ACA . Llibrets de Compliment Pasqual. Amillament de 1863. Extret de Martín, E: 2005. Annex 21 i 22. Sembla que aquest molí va estar en ús i funcionament fins a l'exclat de la guerra civil (1936-39) que va ser abandonat.

Bibliografia

- AYMANI I DOMINGO, G (2002). Els molins hidraulics de la vall del Bastereny.Exemples d'una activitat preindustrial desapareguda Associació Medieval de Bagà
- BOLÓS MASCLANS, J; PAGÈS(1986). El monestir de Sant Llorenç prop Bagà. Artestudi. Barcelona p-120.
- BOLÓS MASCLANS, JORDI; NUET I BADIA, JOSEP (1983).Els molins fariners. Ketres Editora. S.A. Barcelona.
- CABALLE CANTALAPIEDRA, FRANCESC (2009). Les empremtes del camí ral de Bagà. Associació Medieval de Bagà).
- CASCANTE I TORRELLA, P (2012).Estudi històric i constructiu de l'edifici indstrial de la "Baganense" de Bagà. Diputació de Barcelona. Servei de Patrimoni Arquitectònic Local. GENERALITAT DE CATALUNYA. El molí del Puig. Inventari de Patrimoni Arquitectònic de Catalunya.
- MARTÍN, E (2005). Una mirada sobre la història de Gisclareny.
- DDAA (2007) Catàleg específic de masies i cases rurals de Gisclareny. Annex a la normativa.(dades històriques a les masies incloses).
- AHG. Cadastre de 1776.
- ACA llibrets de Compliment Pasqual. Amillament de 1863. Extret de Martín, E; 2005. Annex 21 i 22
- AFCEC. EMC- X- 3142;
- AFCEC- ESTASEN - X -8038

